

a ponadto każde ze stanowisk ma produkować dokładnie jeden wyrób i każdy z wyrobów ma być produkowany na dokładnie jednym stanowisku. Należy przydzielić wyroby do stanowisk, by łączna wydajność była maksymalizowana.

Problem ten nazywa się **problemem przydziału** i można zapisać go formalnie w sposób następujący:

$$\begin{aligned} \max \quad & z = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^m c_{ij} x_{ij} \\ \text{ogr.} \quad & \sum_{i=1}^m x_{ij} = 1 \\ & \sum_{j=1}^m x_{ij} = 1 \\ \text{gdzie} \quad & x_{ij} = \begin{cases} 1 & \text{zadanie } j \text{ wykonywane przez } i\text{-tą osobę} \\ 0 & \text{w przeciwnym razie} \end{cases} \end{aligned}$$

Problem przydziału jest szczególnym przypadkiem problemu transportowego

WYRÓB / STANOWISKO	1	2	3	4
A	2	10	9	7
B	15	4	14	8
C	13	14	16	11
D	4	15	13	9

5.4 Problem komiwojażera - Algorytm Little'a

Metoda podziału i ograniczeń może być zastosowana dla rozwiązywania problemu komiwojażera. Algorytm został podany przez Little'a.

Zbiór rozwiązań (wierzchołków w drzewie poszukiwań) będziemy rozбивać na dwa podzbiory:

- zawierający wyróżniony łuk $\langle i, j \rangle$
- nie zawierający łuku $\langle i, j \rangle$

Podział będzie dokonywany z pewną zasadą heurystyczną, opisaną poniżej. Po wykonaniu podziału liczone są kresy dolne na drodze **redukcji** macierzy kosztów przejść. Podzbiory rozwiązań mające wartości kresów dolnych **większe lub równe** długości najkrótszego dotychczas znalezionej rozwiązania będą pomijane (ograniczamy w ten sposób przestrzeń poszukiwań).

Przykład:

Dana jest macierz kosztów przejść „C” („∞” oznacza koszt o nieskończonej wartości):

Macierz C	1	2	3	4
1	∞	2	7	3
2	7	∞	8	5
3	9	4	∞	6
4	3	8	5	∞

Niech G^0 oznacza początkowy zbiór rozwiązań. W celu wyznaczenia kresu dolnego dla G^0 dokonujemy redukcji macierzy C

- w każdym wierszu znajdujemy element minimalny i odejmujemy go od wszystkich elementów danego wiersza
- ten sam proces wykonujemy dla kolumn.

Po wykonaniu redukcji macierzy, w każdym wierszu i każdej kolumnie powinien znaleźć się element zerowy. Suma wielkości, które odjęliśmy (stopień redukcji macierzy R) **dodawana jest do dotychczasowej wartości dolnego ograniczenia** (wartość początkowa dolnego ograniczenia = 0):

Macierz C^0	1	2	3	4	
1	∞	0	3	1	-2
2	2	∞	1	0	-5
3	5	0	∞	2	-4
4	0	5	0	∞	-3
	-2				R=16

Po redukcji: (dolne ograniczenie = 16). Kandydatami do wykonania podziału są następujące odcinki (mające w tej zredukowanej macierzy koszt równy 0): $\langle 1,2 \rangle, \langle 2,4 \rangle, \langle 3,2 \rangle, \langle 4,1 \rangle, \langle 4,3 \rangle$. Wybieramy ten z nich, który posiada **najwyższy optymistyczny koszt wyłączenia**. Jeżeli wyłączymy odcinek $\langle i,j \rangle$, to z miasta „i” musimy wyruszyć do miasta innego niż „j”, a do miasta „j” musimy przybyć z miasta różnego od „i”. Rozważmy dla przykładu odcinek $\langle 2,4 \rangle$. Jeżeli wyłączymy ten odcinek, to z miasta 2 musimy wyruszyć do miasta różnego od 4, a minimalny koszt z tym związany jest równy 1 (minimalna wartość w wierszu 2 różna od tej na pozycji 2,4). Z kolei do miasta 4 trzeba dotrzeć

z miasta różnego od 2 i minimalny koszt z tym związany jest równy 1 (minimalna wartość w kolumnie 4 różna od tej na pozycji 2,4). **Suma tych wartości (2) jest optymistycznym kosztem** który na pewno musimy ponieść wyłączając odcinek <2,4>. Wartości tych kosztów podane są w postaci indeksów przy elementach zerowych:

macierz C^0	1	2	3	4	
1	∞	0^1	3	1	-2
2	2	∞	1	0^2	-5
3	5	0^2	∞	2	-4
4	0^2	5	0^1	∞	-3
		-2			R=16

$G^0(16)$

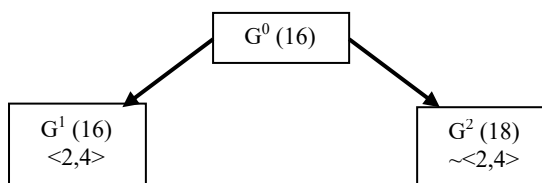
W naszym wypadku aż trzy odcinki mają optymistyczny koszt wyłączenia równy 2. Arbitralnie wybieramy odcinek <2,4> tworząc zbiory marszrut G^1 i G^2 zawierające lub nie zawierające tego odcinka.

Weźmy pod uwagę zbiór G^1 . Tworzymy macierz C^1 usuwając z macierzy C^0 wiersz 2 i kolumnę 4 oraz przyjmując $c_{42}=\infty$ (blokujemy drogę przeciwną). Zmodyfikowana i zredukowana macierz C^1 znajduje się poniżej:

Macierz C^1	1	2	3	
1	∞	0^3	3	
3	5	0^5	∞	
4	0^5	∞	0^3	
				R=0

Weźmy pod uwagę zbiór G^2 . Tworzymy macierz C^2 z macierzy C^0 przyjmując $c_{24}=\infty$. Zmodyfikowana i zredukowana macierz C^2 znajduje się poniżej:

macierz C^2	1	2	3	4	
1	∞	0^0	3	0^1	
2	1	∞	0^1	∞	-1
3	5	0^1	∞	1	
4	0^1	5	0^0	∞	
		-1			R=2

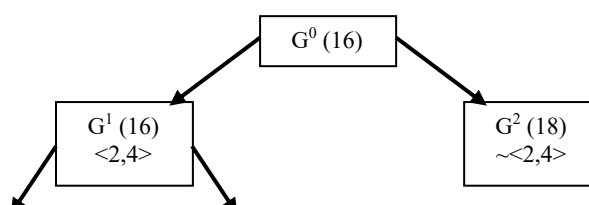
Do dalszego podziału wybieramy wierzchołek o najmniejszej wartości kresu dolnego G^1 . Z tablicy C^1 wynika, że tylko odcinki <3,2> oraz <4,1> mogą być rozpatrywane (zerowy koszt, maksymalna optymistyczna wartość kosztu wyłączenia 5). Arbitralnie wybieramy <3,2> tworząc zbiory G^3 i G^4 .

Weźmy pod uwagę zbiór G^3 . Tworzymy macierz C^3 usuwając z macierzy C^1 wiersz 3 i kolumnę 2. Nie dokonujemy podstawienia $c_{32}=\infty$, gdyż ten element został już wyeliminowany. Zmodyfikowana i zredukowana macierz C^3 znajduje się poniżej:

Macierz C^3	1	3	
1	∞	0^∞	-3
4	0^∞	0^0	
			R=3

Weźmy pod uwagę zbiór G^4 . Tworzymy macierz C^4 z macierzy C^1 przyjmując $c_{32}=\infty$. Zmodyfikowana i zredukowana macierz C^4 znajduje się poniżej:

Macierz C^4	1	2	3	
1	∞	0^∞	3	
3	0^∞	∞	∞	-5
4	0^0	∞	0^3	
				R=5

Do dalszego podziału wybieramy wierzchołek o najmniejszej wartości kresu dolnego G^2 . Z tablicy C^2 wynika, że tylko odcinki $\langle 1,4 \rangle$ $\langle 2,3 \rangle$ oraz $\langle 3,2 \rangle$ mogą być rozpatrywane (zerowy koszt, maksymalna optymistyczna wartość kosztu wyłączenia 1). Arbitralnie wybieramy $\langle 1,4 \rangle$ tworząc zbiory G^5 i G^6 .

Weźmy pod uwagę zbiór G^5 . Tworzymy macierz C^5 usuwając z macierzy C^2 wiersz 1 i kolumnę 4. Ponadto dokonujemy podstawienia $c_{41} = \infty$. Zmodyfikowana i zredukowana macierz C^5 znajduje się poniżej:

macierz C^5

	1	2	3
2	0^4	∞	0^0
3	4	0^9	∞
4	∞	5	0^5

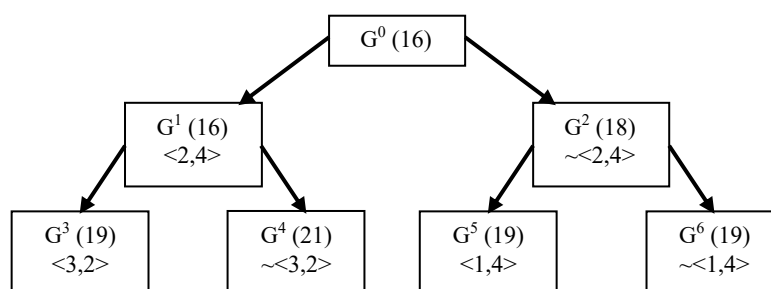
-1
R=1

Weźmy pod uwagę zbiór G^6 . Tworzymy macierz C^6 z macierzy C^2 przyjmując $c_{14} = \infty$. Zmodyfikowana i zredukowana macierz C^6 znajduje się poniżej:

macierz C^6

	1	2	3	4
1	∞	0^3	3	∞
2	1	∞	0^1	∞
3	5	0^0	∞	0^∞
4	0^1	5	0^0	∞

-1
R=1

Do dalszego podziału wybieramy wierzchołek o najmniejszej wartości kresu dolnego G^3 . Z tablicy C^3 wynika, że tylko odcinki $\langle 1,3 \rangle$ oraz $\langle 4,1 \rangle$ mogą być rozpatrywane (zerowy koszt, maksymalna optymistyczna wartość kosztu wyłączenia ∞). Arbitralnie wybieramy $\langle 1,3 \rangle$ tworząc zbiory G^7 i G^8 .

Weźmy pod uwagę zbiór G^7 . Tworzymy macierz C^7 usuwając z macierzy C^3 wiersz 1 i kolumnę 3. Macierz redukuje się do jednego elementu. Zmodyfikowana i zredukowana macierz C^7 znajduje się poniżej:

Macierz C^7

	1
4	0

R=0

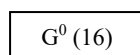
UWAGA – z tej macierzy wynika, że dołączając do wierzchołka G^7 jedyną możliwą marszrutę $\langle 4,1 \rangle$ otrzymujemy rozwiązanie końcowe, dla którego wartość funkcji kosztu równa się kresowi dolnemu równemu 19. Oznaczmy to rozwiązanie przez wierzchołek G^9 .

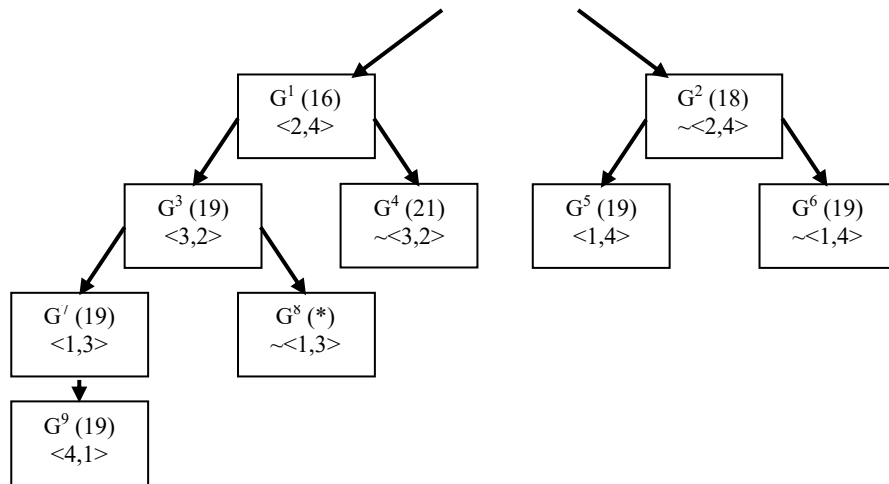
Weźmy pod uwagę zbiór G^8 . Tworzymy macierz C^8 z macierzy C^3 . Podstawiamy za $c_{13} = \infty$. Zmodyfikowana macierz C^8 znajduje się poniżej:
 UWAGA – koszt redukcji wynosi ∞ (patrz wiersz 1). Kres dolny byłby równy także ∞ . Oznacza to, że wierzchołek ten nie będzie dalej dzielony – można dowiedzieć, że nie odpowiada mu żadna marszruta. Pomijamy więc w dalszych rozważaniach ten wierzchołek.

Macierz C^8

	1	3
1	∞	∞
4	0^∞	0^0

R = ∞
(!)

Podział pozostałych zbiorów nie może dać rozwiązania lepszego. Otrzymane rozwiązanie jest optymalne, choć niekoniecznie jedyne. W celu stwierdzenia czy istnieją inne rozwiązania, należałoby dokonać podziału zbiorów G^5 i G^6 .